

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂASCĂ-CULTURALĂ
ORGAN OFICIAL AL EPĂRHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

APARE DUMINECĂ
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

DIRECTOR:
Icon. Staur. Dr. GH. CIUHANDU

ABONAMENTE:
Pentru 1 an . . . lei 300
Pentru 6 luni . . . lei 150

Arhanghel și Crainic... Te duci!

În Țara-Robiei de veacuri, Tu fost-ai *Arhanghel*
vestirilor sfinte: de Cruce și Lege,
De sfinte altare, de popi cu tămâie și palme
'nasprite în slujba ogoarelor sfinte.

Și *Crainic*, Tu fost-ai Vestirei, că Robii de veacuri,
Cu crucea din suflet, cu coasa muiată în sânge,
Zdrobi-vor cea gloată haină și asprele lanțuri...

„Cuvine-sz hirotonirea

„Cu harul Ceriurilor, Ție,

„Drept vestitorule apostol...” (Apostolul

În slujba Izbânzii, de veacuri visată
de Mari-Voevozi,

Cu lira'nstrunită din doine cu jale,
din foc și oțele,

Chemași Biruința din „Țara de suflet”:

Sfințite oțele, de Ștefan rămase,

„Crai tinăr, crai mândru, crai nou
să le 'ncingă”. (Dela noi)

Arhanghel slăvite, cea ziuă vestită de Tine
venit-a... năpraznică, dreaptă.

Poruncă de Crainic, din sânge-ți ieșită,

Tu dat-ai:

— „Nedrepte hotare căzut-au;

Carpații

„D'acuma să lege 'ntr'un suflet
toți frații!” ...

Octavian Goga
(1881-1938)

Ziua vestită, de Tine venit-a...
dar Crainicul ei ni-se duce —

„E! Crainicul bolții albastre,

„Să ducă departe pe aripa lui

„Cuvântul strigărilor noastre...”

(Dela noi)

În slava Ceriului,

la Tronul Prea Sfântului!

„Azi, lutul mort în groapă se desface,

„La sinu-i rodnic îl primește glia...

„Și se'nfrățește cu pământul-tată...

„Eu Te întreb drumeț oprit în cale

„Ce-ai ocrotit pe strune poesia:

„Ce-a mai rămas din cântecele Tale?

„Perzându-Te în taina sfânt'a morții

„Vei dăinui tu, suflete, d'a pūruri!!

(Sufletul)

Arhanghel și Crainic, Te duci!

Nu îndrăznim să Te plângem, nevrednici ce suntem.
Cerului slavă-i aducem că ni Te-a dat...

Arhanghel Nădejdiei de veacuri ni-ai fost,
și Crainic și Veghe, pe veci ne rămâi!

La moartea lui Octavian Goga

Mintea refuză s'o crează, condeii s'o scrie, că marele bard al simjirii naționale și om de ojel în lupta vieții românești și a dat sfârșitul obșteșc.

Și, totuși e prea adevărat și prea dureros: Octavian Goga nu mai face umbră pământului.

În proaspăta durere ce-a dat peste noi ca un fulger din senin, nu e ceasul să ne putem da, aievea, seama de pierderea ce am îndurat.

Nici nu ne 'ncumetăm. Ar fi prea zădarnic...

Totuși, câteva note fugare își cer, și ele, loc în coloanele noastre.

E doar vorba de celce și-a croit poezia din ritm de cădelniși și din miros de tămâie și de proaspătă brazdă...

Fiul popii din Rășinari a fost ajuns de năpraznica Moarte, în castelul său dela Ciucea, în dulce adăpost familiar și'n tovărășia gândurilor sale de totdeauna pentru binele Neamului. Și și a închis ochii trupului, pentru totdeauna, în după-ameza zilei de Sâmbătă, în 7 Mai.

Toată suflarea românească s'a 'nfiorat de moartea Lui, profund regretată și peste frontierele Țării.

Națiunea i-a acordat — de ceeace era mai mult decât vrednic — funerarii naționale. După programa acestora, Marșia trecută, trenul funerar a pornit din Ciucea, d'alungul Ardealului îndurerat spre capitala țării, stârnind dureri strivitoare de suflet și omagiul cel mai curat pentru perdutul cântăreț al păimiriilor noastre și Arhanghel, cu verb de foc, în vârtejul vieții noastre românești.

Ajuns trenul mortuar în capitală după miezul nopții, o lume de nepătruns a ieșit în cale-i la gara Capitalei, unde rămășițele pământești au sosit înfîmpinate cu slujbă religioasă, cu onoruri și nemăsurată jale și cu necuprinsă mulțime de suflete îndurerate.

Asistența, înșiruită de două laturi ale peronului, a primit, îngenunchiată, trecerea sicriului cu coperiș de sticlă, prin care Marele Mort putea fi văzut.

După slujba religioasă, lumea l-a'nsoțit, — Cler,

Autorități și nesfârșită lume, în cap de noapte (erau orele două spre ziua de Miercuri) — spre casa lui de până ieri, în strada Puju de-piatră. Aici, așezat pe un catafalc la intrarea în curte i-s'a făcut o nouă slujire, după care impunătorul cortegiu a finit calea spre Ateneu.

În fața Ateneului altă lume adunată, în semnul durerii nemărginite, și o nouă slujire, după care sicriul a fost așezat în Ateneul Român, unde în dimineașele zilei, s'a început defilarea publicului nesfârșit, prin fața catafalcului, toată ziua.

La noi în Arad, unde marele pontif al Poesiei românești a avut legături sufletești și de o politică — națională, — din dată ce cutremurătoarea veste ne-a izbit, — consternarea și jalea s'au înstăpânit în suflete. „Zece Mai”-ul de altădată, oricât de sfânt și'n-datoritor, ne-a găsit aproape ca pe o harfă descordată, și ne au trebuit sforțări sufletești mari pentru a ne a-răta bucuria zilei...

Joia de 12 Mai era destinată îngropării Marelui Mort al Neamului.

La noi, în Arad, — unde era convocat Consiliul eparhial, cu termen ce nu putea fi amânat, în vederea pregătirilor pentru Adunarea eparhială, — după ședința de Joi, toți membrii Consiliului eparhial — funcționari și consilieri — în frunte cu P. Sf. Sa Episcopul Andrei au asistat la un parastas, improvizat concomitent cu slujba dela București și cu pornirea în drumul vecinicii...

La parastas, a asistat și altă lume românească, din loc; iar după slujba preoșilor locali, s'a finit cu vântul de pomenire, pe care-l publicăm în alt loc al acestui organ.

*

La București, slujba de înmormântare a fost săvârșită de un mare sobor preoțesc, în frunte cu I. P. Sf. Sa Părintele mitropolit Nicolae Bălan, după dorința Marelui Defunct.

La prohod a asistat tot ce aveam distins și select, în țară, ca stat, cultură și suflet, începând dela Rege

pline de oase uscate, — să vadă, cum vor putea oase le să învieze.

Proorocii în cea mai mare parte au murit, fără să și vadă proorocia implinită. Goga a avut o deosebită iubire dela Dumnezeu. Și-a văzut visul implinit. Amărăciunea legată de prooroci, însă, a covârșit, în timpul din urmă și dulceața din gură.

Zbuciumată viață a avut. Așa suflet i s'a dat, ca să primească toate bucuriile și toate durerile unui neam. Poeziile și scrierile lui rămân dovezile vieții lui zbuciumate de poet și prooroc.

Cine va ajunge să-i schițeze dragostea față de neam și țară și nădejdea care-i dedea pe buze verbul de foc, va vedea, că Octavian Goga a purtat iubire față de plugari, învățători și preoți. De ei și a legat nădejdea unei vremi ce va să vină.

Plugarilor le spune:

La voi aleargă totdeauna
Truditu-mi suflet să se'nchine.
Voi singuri străjuiți altarul
Nădejdei noastre de mai bine...
... 'n pacea obidirii voastre
Ca'ntr'un întins adânc de mare
Trăiește 'nfrișatului vișor

† Octavian Goga

de Pr. Florea Codreanu

De-oi muri...
Să-l chemați pe popa Naie
Să-mi citească din Scriptură
Și să spună cuvântare
C'am fost om cu 'nvățătura
Dar...
... m'a bătut nenorocul.

Aradul trebuia să fie, între cele dintâi orașe, care să plângă pe Octavian Goga și să se roage pentru sufletul lui. Goga a lucrat în Arad, a lăsat aici o parte din urmă cătune ale țării trebuie să-l plângă și să se roage pentru el, căci sufletul lui mare, pe care nu l-a cuprins Ardealul, nici România mică nu l-a putut încapere, s'a revărsat peste tot pământul României Mari, și când acest pământ zăcea în cioburi călcate de cai căzăcești, sub bocancii austriaci, sau sub pintenii ungurești.

Ca un Ezechiil al neamului românesc, Goga și-a hrănit ființa și și-a umplut măruntaiele cu sulul scris de Dumnezeu. I-a fost dulce în gură și amar în măruntaie și așa a fost trimis să proorocască. Asemenea aceluiaș Ezechiil, a fost pus — ca în mijlocul unei văi

și Moștenitorul Tronului, și până la țărani din Rășinari, în frunte cu moșneagul care-l purtase 'n brațe pe fiul popii Iosif.

Cortegiul funebru a pornit, dimpreună cu lumea adunată din toate părțile țării, spre cimitirul Belu, unde s'au așezat, provizor, moaștele poetului național, până la o potrivită vreme apropiată, când i-se va fi terminat locul de vecinică așezare, într'un mausoleu propriu, lângă castelul său din Ciucea.

Aceasta i-a fost una din ultimele dorinți, care realizată, va face ca Ciucea — ce va purta d'aci'n-colo, după o nouă orânduire a Ministeriului de Interne, numirea poetului — să devină și un focar de călugărească intelectualitate ortodoxă și românească. Castelul e indicat adecă de marele stăpân de până ieri, să adăpostească o mănăstire de călugări, cu studii cel puțin de licență în cele academice.

Ingropăciunea, am putea spune, mai presus de orice cuvânt i a fost împărătească și deplin meritată.

Vecinică-i fie pomenirea, după cum neegalat i-au fost sufletul și lucrarea!

Papa Pius al IX-lea și Patriarhii ortodocși de Răsărit

de Rev. C. T. Harley Walker*)

(Acest studiu e bazat în special pe articolul dlui prof. Teodor M. Popescu, apărut în „Biserica Ortodoxă Română”, Noemb-Dec. 1935 și articolul Arhiepiscopului de Atena, apărut în „Theologia”, Martie 1936).

Pius al IX-lea se ramarcă între Papi prin personalitatea sa impresivă, prin lungimea păstoririi (1846—1878), întrecând pe orice predecesor sau succesor, și prin contrastul dintre ceea ce a pierdut el din puterea temporală și ceea ce a câștigat în prestigiul ecleziastic. Prin el, pretențiunea papalității față de lume a fost exprimată cu toată preciziunea imagi-

*) Traducere din „The Churchman” (Ianuarie 1938) de prof. Vintilă Popescu. — Autorul a fost și în Arad.

nabilă, administrația a fost centralizată, idealul jезuit și ultramontanist a fost ajuns din plin, poate tocmai din pricina tendințelor lui liberale de mai înainte. Pentru un admirator de ai lui, evreu, el apare ca un „Mesia”, pentru biograful său ca o „capodoperă a lui Dumnezeu”. El a zis despre sine: „Eu sunt Tradițiunea; eu sunt Biserica; eu sunt Calea, Adevărul și Viața”.

El este amintit în legătură cu Syllabus, dogma Concepțiunii immaculate și conciliul Vatican. Pentru poporul Englez, însă, raportul lui cu Răsăritul este puțin cunoscut. În 1848 el a adresat o enciclică creștinilor din Răsărit, la care cei patru Patriarhi răsăriteni au dat un răspuns, în același an. Ambele documente sunt de o importanță permanentă pentru oricine dorește să înțeleagă atitudinea Vaticanului față de Ortodocși și a Ortodocșilor față de Vatican. Dacă aceste documente ar fi fost mai bine studiate în Anglia, atât în acel timp cât și de atunci încoace, poate s'ar fi înțeles mai bine divergențele fundamentale dintre diferitele grupări ale Creștinătății. Nici una din părți nu poate fi acuzată că nu s'a făcut absolut clar punctul său de vedere. În ambele documente este o impresivitate lapidară, în contrast cu abiguitatea prea comună în expresiunile teologice, fie polemice fie împăciuitoare, din timpul nostru. Fără îndoială, aceasta se datorește faptului, că ambele se ocupă cu teme bine cunoscute, cari exclud criticismul și speculațiunea modernă.

Pentru a aprecia situațiunea din 1848, trebuie să avem în vedere mersul istoriei politice și religioase dinainte și după, dar mai ales cea subtilă, multilaterală și în toate și prin toate amestecată diplomație a Vaticanului, preocupată de a supune, orice și pe oricine, scopului său propriu, neînfricată de nici-o rezistență, dispusă de a se adapta oricărei schimbări de circumstanțe, gata de a ocoli orice obstacole, în mare măsură nesuspectată sau pe jumătate înțeleasă atât de prieteni cât și de dușmani, însă mai clar înțeleasă de istoricul viitor. Natural, pentru Papă și subalternii săi, această diplomație era lucrarea lui Dumnezeu. Astfel, ei n'ar fi urmat-o așa de neobosit, fără cru-

Al vremilor răzbunătoare.

Plugarii lui dinainte de război însă

Erau clăcași: oștenii fără nume

Ce duc războiul mare-al tuturor,

Ei ce se sting în neguri și uitare

Și cad și mor de cruda'mpovărare

A tuturor durerilor din lume...

Dintre acești clăcași, nădejdea lui alege pe femeia mamă, care ingenunchiază și dă copilului să sugă. În copil el vede

... solul sfânt... infricoșatul crainic

Izbăvitor durerilor străbune.

Pe acești copii de clăcași îi chiamă la sine, ca ei să-i primenească izvorul nădejzii de mai bine:

Din glasul vost' un dulce clopot

Ce mângâie-un amurg de seară

Invață sufletul meu, bietul,

Să creadă 'n flori și'n primăvară.

Clăcașii și copiii clăcașilor trebuiau iubiți, învățați, luminați. Clopotul mângâietor din glasul lor trebuia să fie tot mai mareț, mai sublim, puternic, infricoșat și năpraznic. La imprimarea în clopot a acestui glas năpraznic au veghiat preoții, învățătorii și învățătoarele. El a văzut pe „Dascălul”:

Moșneag senin...

...n ochii tăi văd strălucind scânteia

Din focul mare-al dragostei de lege

Ce prin potopul veacurilor negre

Ne-a luminat cărările pribege.

La „Dascălița” a văzut cum

Moșnegi, ceteți ai cărților din strană

Din graiul tău culeg învățătură...

La tine vin nevestele să-și plângă

Feciorii duși în slujbă la'mpăratul...

Și fete vin să le'nflorestă alțița.

În preot a văzut pe apostolul cu gură de aur care povestește și —

Întreg poporul ia aminte,

Ascultă jalnica poveste.

Și fusul se oprește'n mână

Induioșatelor neveste.

Moșnegii toți fărâmă lacrimi

Cu genele tremurătoare.

Aprinși, feciorii strâng prăseaua

Cuțitului din cingătoare.

Atâtea patimi plâng în glasul

Cuvântătorului părinte.

La învățătură a plecat cu vraja acestei comori de

jare și atât de elaborat. Pentru ceilalți oameni, însă, legătura ei cu planul Providenței trebuie să cauzeze întrebări greu de răspuns. Fiecare dintre noi o vede dintr'un anumit unghi. Este nevoie de un oarecare efort, spre a o înțelege în întregimea ei. Astfel este de folos unui apusean să vadă cum se prezintă ea minții unui Răsăritean. (Va urma).

Un concordat căzut

(p. f.) Declarația făcută de Dl Stoiadinovici, primul ministru al Jugoslaviei, în ziua de 1 Febr. a. c., a produs o mare nemulțumire în sânul catolicismului, și în special la Vatican. Concordatul încheiat cu Jugoslavia nu se va aplica, în urma insistențelor depuse de Sf. Sinod al Bisericii ortodoxe sârbești.

Încercările, de a încheia un concordat, încep la 1922, când episcopul catolic Pelleginetti, fost secretar al nunțiaturii papale dela Varșovia, este trimis la Belgrad cu misiunea specială, de a convinge guvernul jugoslav de necesitatea încheierii unui concordat. Un prim proiect se formulează în 1925. Tratatul înainteză greu. Ele continuă în 1928, 1931, 1934 și în sfârșit, se ajunge la un rezultat în 1935, sub guvernul Jeffici, care fu dispus să încheie concordatul. Guvernul cade (2 Iulie 1935), tratativele sunt continuate de noul guvern al d. Stoiadinovici, care pleacă la Roma și semnează concordatul (25 Iunie 1935); în schimb, el nu este depus Parlament decât în Decembrie 1938¹⁾

Comisiunea Camerei (15 Iulie 1937) l'a votat cu 12 voturi contra 9. În ziua votării, primul scrutin a adus 166 voturi pentru, contra 129; al doilea scrutin 167 pentru, contra 129. Dacă între acei 129 deputați, cari au votat pentru, s'au găsit și ortodocși, se explică în urma presiunilor depuse de d-l Stoiadinovici că-i va exclude din partid, ceea ce a făcut-o cu 15 deputați din partidul său, cari au votat contra concordatului²⁾

¹⁾ Revista Vie Catholique. Paris. No. 700. 26 Febr. 1938. articolul „La Concordat Jugoslave, semnat de A. Glorieux.

²⁾ Rev. L'Unité de l'Eglise. Paris No. 85 Iulie 1937. Artic. Autour du Concordat Jugoslave. p. 114, semnează I. Lacombe.

sentimente. Casa părintească și părinții i-au rămas în inimă pentru totdeauna.

*In pragul zilelor demult
Par'că te văd pe tine, tată...
Răsare mama'n colțul șurii,
Așează 'ncet merindea'n glugă...
Induișată mă sărută
Pe părul meu bălan, pe gură:
„Zi Tatăl nostru, seara, dragă,
Și să te porți la 'nvățatură“.*

A plecat la învățătură, dar a dus de acasă o învățătură, căci a dus dragostea de casă, iubirea de părinți, cinstea către dascălul și dascălița lui, iar sufletul i-a rămas între plugarii clăcași și se sădia în sufletul copiilor. Acestea și aceștia au fost temelie iubirii lui de neam și de țară.

Făptură mai plăpândă decât mai tare, se înfiora uneori lutul din ființa lui de marea chemare, cum s'a înfiorat în toți proorocii. „Doamne — a oftat odinioară Moise în fața regelui ce ardea și nu se mistuia — Doamne, cine sunt eu, ca să mă duc la Faraon? Doamne, trimite pe cine vei vrea să trimită“.

Goga se doria descătușat de sub povara mare a mării sale chemări, care-l strivia cu greutatea ei.

Biserica ortodoxă fiind jignită, în urma felului în care s'a încheiat concordatul, protestează în frunte cu I. P. Sf. Sa Patriarhul Varnava.¹⁾ Populația Jugoslaviei, după confesiuni, se împarte în, 49% ortodocși, catolici 37.50%, și restul musulmani și alte confesiuni (statistica dată de I. Lacombe, pe când în „Vie Catholique“ procentul catolicilor este evaluat la 40%). Constituția Jugoslavă de după războiu a acordat pentru toate confesiunile aceeași libertate, fapt recunoscut și de catolici. D. I. Lacombe, în articolul citat din „L'Unité de l'Englise“ (pag 111), zice: „... Constituția a recunoscut tuturor cultelor egalitatea drepturilor și deplina libertate“²⁾

Dacă exista libertatea aceasta, ce nevoie mai era de concordat? Nu este concordatul o organizație, care seamănă cu „statul în stat“? Dacă concordatul nu prevedea drepturi în defavorul Bisericii, desigur clerul nu s'ar fi opus, ci și-ar fi dat asentimentul, așa cum a făcut și la 1914; dar concordatul din 1937 nu mai era același.

Populația ortodoxă, agitată, continuă să se opună prin protestele pe cari le ridică în contra guvernului. Presa catolică nu scrie nimic. Sângele se varsă, în schimb moartea nu i-a înspăimântat. Numărul celor cari se ridică contra concordatului crește și amenință cu răsturnarea guvernului. Presa catolică vede aici mâna politicianismului. Iar de va fi fost și ea, este cert; Biserica n'a făcut decât să-și apere drepturile ei. Biserica ortodoxă sârbească nu are nunții papal; ea a luptat prin credincioșii săi. Dacă ei au făcut politică, Biserica este de vină? Încheierea unui concordat nu se bazează pe principii politice?

La 15 Dec. 1937, cu prilejul acordării baretei de cardinal nunțiului papal Pellegrinetti (drept merit pentru munca depusă), Papa are prilejul să laude pe catolicii croai³⁾. În schimb, nu se poate reține să nu

¹⁾ Patriarhul Varnava moare în ziua de 23 Iulie 1937, cu câteva ore în urma votării concordatului de către Parlament.

²⁾ „... la Constitution a reconnu à tous les cultes l'égalité des droits et la pleine liberté d'exercice“.

³⁾ Croații formează cea mai mare parte a masei catolice din Jugoslavia.

*De ce m'ați dus de lângă voi,
De ce m'ați dus de-acasă?*

Gândul care-l ducea acasă, răscolia în el din nou durerea. Codrii verzi de brazi și câmpurile de mătăasă, fluturii și privighetorile îl făceau să simtă jalea și lacrimile.

*La noi de jale povestesc
A codrilor desigur,
Și jale duce Murășul
Și duc tustrele Crișuri*

I s'a dat să vadă limpede, că Oltul e incins în lanțuri de împăratul, iar într'o noapte din 1912, când se împliniau o sută de ani dela răpirea Basarabiei, el auzia, cum

*Venia un vișor să ne'ngroape
Și grindina-mi bătea la geam.
Vorbiau azi noapte două ape
Și vorba lor o'nelegeam,
Iși lumina necunoscutul
Cu fulgere din deal în deal;
Și chiotind prin neguri, Prutul
Vorbia cu Murășu'n Ardeal.*

El asculta graiul lor de
*Bolnave râuri tulburate...
Căci inima nu-mi poate spune,*

facă aluzie și la ortodocși, prin următoarele cuvinte: „o zi va veni, când numeroase vor fi sufletele care vor deplânge de a nu fi primit cu largă, generositate, atât de marele bine, pe care Vicarul lui Iisus Hristos oferea țărilor”, etc.

Vaticanul printr-un memoriu trimis guvernului și publicat în *Osservatore Romano* (organul oficial al Statului papal), a ridicat protest împotriva hotărârii luate, de a nu se mai trece concordatul la Senat. Guvernul văzând situația pe care și-a creat o și a dat seama, că nu va putea rezista mișcării produse în sânul poporului.

Vărsările de sânge, pe cari le-a pricinuit concordatul, nu se cunosc: la Roma, sau „scopul scuză mijlocul”?

Câteva remarcări în cazul dela Pecica

La cele ce scriese n (No. 15) sub titlul „cuibăriri neo-papistăsești” ne vine dela Pecica, prin coloanele „Unirei” dela Blaj (No. 18), un răspuns semnat de pr. Valeriu Copreanu, întrebând, încă în titlul răspunsului său: dacă ceea ce noi am scris „servește oare interesele românești”?

Răspundem, prin întrebarea: Cuibărira voastră, prin concentrările acolo din toate razele vânturilor, și proselitismul ce susțineți la Pecica, servesc ele „interesele românești” ori pe cele catolice?

Biserica voastră, potugnită în legături de aproape de dogmă și suflet, cu neromânii — care a derutat viața românească în Săcuime și pe linia nord-vestică a românismului (dela Oradea până la Maramurăș, unde ați creat ibidități ca aceia, cari se mărturisesc mai întâi catolici, sau numai catolici sadea) — e indicată să apere, la frontiera arădăndă Românismul și interesele lui?

La frontiera asta — unde Maghiarismul și maghiarizarea, dând de stavila ortodoxiei n'a putut îngusta teritoriul românesc ca pe linia de frontieră nord-estică, unde nu mai aveți concurența ortodoxiei, pe care au reușit înaintașii voștri s'o suprime acolo — împotriva cui și în concurență cu cine vreți să apărați, aici, „interesele românești”?

Pe care să vă plâng mai mult.

Noi am văzut că, după război, se ivesc eroii cu duiumul și după împlinirea vremii atâția vin să proorocească ceea ce s'a împlinit. Octavian Goga a profetizat când profetia îi era privită ca un vis și cuvântul o frumoasă poezie. Ca un adevărat prooroc el a vestit un viitor ce se părea că n'o să mai vie, a răscolit suflete, a pregătit un popor și a lovit cu biciu de foc pe nepăsători și pe trădători.

Când Europa s'a încăerat în marele război, Oct. Goga a avut viziunea prăbușirii marilor împărății, viziunea oaselor uscate ce s'adună și invie, viziunea cioburilor călcate ce s'adună și se nchiagă într'o țară. A plecat din Ardealul lui orfan, ca să i aducă tată. S'a dus în țara lui de suflet, dar aceasta era o

Țară fără visuri, țară neutrală

Purtă în suflet

O vache arădăre, ca smulsă din povești...
aceea pe care a avut-o.

Când s'a năl din neguri întâiul dorobant,
Și la zece Mai 1915, când

hora morții negre cu brațe de văpaie
în orice bădăntă ne sap un fîntîrim,
Se clătin ale lumii aprinse măruntaie

Mai bine puneți-vă pe cap cenușa pocăinței!...

Că voi, uniții dela Pecica, părinte Copreanu, organizați acolo în regulă, ați îndeplinit operă națională românească, prin aceea adevăta că ați romaniza pe rutenii uniți (dacă adică dâșii nu ar fi trecut la sârbii ortodocși deacolo) — cine să vă crează? Voi faceți operă „națională”, ori „misionară”? Căci, cum vi-am spus-o în răspunsul trecut, însași episcopia voastră dela Lupoj își arogă caracter „misionar” printre noi! — Cine să vă crează? Mai ales dacă se știe bine, că într'o comună de frontieră, mai spre apus decât Pecica, cu enoriașii rutenii uniți — însuși preotul, român a liturgisit (și poate și azi liturgisește) *slavonește!* Asta vasăzică a sluji „interesele românești”, din partea voastră, mai ales la frontieră!) Numai gura-i de voi — când „catolici” sadea, când români de concurență — ca să spună altceva decât ce este realitatea!

„...pe cei câțiva intelectuali cari se află în Pecica și sunt funcționari — continuă mai departe combatantul nostru i-au adus aici numai (!?) *întâmplarea* (sic!) și *meritele* (cari?) lor și nu interesele unieie. Căci nu avem cine să ni-le servească”. Zău? Așa să fie? Avz localnicilor din Pecica. Noi, par'că, am ști almintrea!

Că d-l pretore Eugen Imbuzeanu a „trecut în rândurile” noastre — cum? de când?

Iar acum, cităm de încheiere pentru astăzi: „Cât privește pe *Părintele* (chiar cu P. mare; veți vedea de ce!) *Rusu*, pe care se înțelege că nu puteți de cât să-l acoperiți, en insulte, — *memoria lui va trăi*, peste socotellei cuiva, *ca a unui ctitor al bisericii lui Hristos în Pecica*”

Ceeace va să însemneză mai multe lucruri deodată: că în Pecica nu exista „biserica lui Hristos”, decât acolo unde s'a refugiat dascălul Rusu, răspopit, care și căștigase preoția cu precupețire;

1) Încă una: Episcopul vostru dela Baia, oare nu avu marea îndrăzneală să apere chiar în Senatul țării, nu demult — cu bine meritare riscuri — cauza *rutenilor* uniți dela frontiera bucovineană, împotriva intereselor românești? Iar episcopul Tr. V. Frențiu, când era la Lugoj, n'a încredințat oare parohului *ungur* rom. catolic, spre păstorire, pe românii uniți din Beba, pe vremea apartinerii lor trecătoare la Jugoslavia? Deși acolo avem parohia noastră!

De clocotul de ură cu care noi murim...

Alături de soldații, cari defilau atunci de praznic, el vedea

...oastea de schelete a bietelor cătane

Cu piepturi ciuruite cum vine după voi.

În umbra fiecărui, mort după mort s'așează,

Pășesc: cu voi alături, întunecați și crunți.

În marșul de paradă ei dârz înaintează,

Cu mâinile întinse arată peste munți...

El vedea aceste biete cătane ale monarhiei austro-ungare, cum rupea din ele bucăți de carne pajura cu două capete. Le vedea omorindu-se cu cei din Basarabia, cu cei din valea Timocului, cu Francezii și cu Italianii și auzia, cum latinitatea strigă din tranșee României neutrale:

Veniți Români! Porniți-vă spre munte!...

Veniți, veniți!..., Căci adevăr zic vouă:

Ori vă mutați hotarul mai departe,

Ori veți muri cu trupul frânt în două!

Traduce din ungurește „În suflet simt o teamă cum s'așterne” și însemna, cu atâta durere, că dorința cântărețului maghiar s'a împlinit și pizmuia pe Petofi.

Pe tine te ascultară zcii, dușmanul meu de tot-
deana.

Gândul acesta nu-i poate copleși nădejdea. Vizu-

că Biserica ortodoxă română, a Țării — cu, sau fără titlul de „dominantă” — e numai ceva „iac-ășa”, deoarece „adevărul pe care noi (unieții) îl propovăduim și *darul lui Dumnezeu*, care încălzește inimile”, s'ar afla numai în aceste cioburi risipite, cari s'adună acum, din toate părțile, la Pecica, pentru apărarea intereselor — „românești” (?);

că „ctitorul bisericii lui Hristos în Pecica”, e identic cu acela care, de mai'nainte vreme chiar, și-a dat casa proprie de capelă unieții, și totuși episcopia g. cat. dela Lugoj spune, în organul său oficial din 15 Apr., despre cazul dela Pecica, „că acela nu are nimic comun cu păr. Rusu”.

Dar tăgada asta la ce altceva e bună, decât să acoperă adevărul ?!

Ținem să mai remarcăm ceva : Procatorul, care ocrotește îndeplinirea formelor de trecere, la Pecica și'n alte părți, dela ortodocși la unieți — încă și printre romano-catolici, pentru care lucru s'a stricat cu o seamă de intelectuali, chiar minoritari cu foarte bun simț, din Pecica — uită că s'ar conveni mai întâiu să atragă la unație pe cineva din propriu anturaj familial, maghiar și protestant. Dacă, bineînțeles, peste tot sunt cu adevărat sincere dublele motive de operație, invocate în controversa dela Pecica : că „interesele românești” și „adevărul” creștin pur și „*darul lui Dumnezeu*” ar fi mai vădite în biserica „ctitorului” dela Pecica decât în Protestantismul maghiar și decât în urgisita noastră Ortodoxie..

Rău bate Dumnezeu, când ia omului dreapta judecată, fără de care umbă, neconținut, din potigneală'n potigneală. Atât d'ocamdată !

Timișoara'n sărbătoare

De Tia Flaviu

Ziua de 10 Mai a acestui an s'a prăznuit cu un neobișnuit fast, la Timișoara.

Deși cerul era cejos și coborât și-și cernea roua peste orașul îmbrăcat în simbolicul tricolor, cetățenii grăbeau încă disdedimineață spre centrul orașului, ca să participe la desfășurarea programului zilei, care a început cu serviciul religios, oficial de P. S. Sa Părintele *Episcop Andrei* al Aradului, asistat de PP. CC. protoerei Păcățanu, Seculin, Țiucra; proefii: Ardelean, Imbroane, Șora, Vuia, Potcaș și diaconul Dărau, în biserica din cartierul IV.

Răs unsurile le-a dat puternicul cor mixt al bise-

nea avută în clipele atingerii cu cerul nu i se mai distramă :

Aș'eaptă, mai așteapt' o clipă, se joacă hora

[morții încă,

Și uraganul care'n goană azi pacea zărilor o

[f'ânge

Mai poate trece pe la mine să mi schimbe lacrimile

[n sânge...

Cu ura mea n'am să mai tulbur atunci țăriile

[albastre...

Ca niște fulgere uitate dormi-vor cântecele noastre.

Am scos, numai din câteva poezii, cuvintele spuse. Le-am putea lua, rând pe rând, pe toate, din toate volumele, toate articolele și tot ce a scris, și în toate vom găsi aceeași dragoste, aceeași durere, aceeași nădejde neînfrântă.

A murit Octavian Goga. S'a frânt o linie dreaptă, care n'a cunoscut nici o cotitură. Nu s'a încovoiat, s'a frânt. S'a prăbușit ca un stejar lovit de trăsnet, a cărui vedere nu ți se șterge din suflet în veci.

Veșnică să-i fie pomenirea !

ricii din acest cartier, condus de d. Dr. Emil Grădinaru Cuvântul ocazional, rostit de P. S. Sa Părintele *Episcop Andrei* la Serviciul divin, a fost ascultat de selecta asistență, cu sete și evlavie.

Noțiunea de Patrie s'a lămurit luminos. Ascultătorii au simțit spontan toate binefacerile, precum și obligațiile naționale și cetățenești, cari derivă din legăturile lor cu Patria, precum și față de acela care reprezintă unitatea de sentiment, credință, aspirații ale Neamului și care este M. S. Regele Carol II.

După serviciul divin, autoritățile, în frunte cu P. S. Sa Părintele *Episcop Andrei*, General Bunescu, prefect Col Praporgescu, primar Col. R. Modreanu și toată populația Timișorii, s'au îndreptat într'un convoiu impunător, printre cordoane masive de soldați, spre Bd. Regele Ferdinand, pentru primirea defilării.

În fața a doua tribune improvizate pentru oaspeți, defilarea s'a desfășurat în toată grandoarea, în fața Generalului Bunescu, Prefect Praporgescu și Primar Modreanu.

Armata română, echipată modern bagă'n răcoare pe străinii și inspiră siguranță celor ce o privesc cu drag Preasfințitul nostru Stăpân a privii impozantul film al defilării, din tribuna din dreapta Comandantului Diviziei.

*

După defilare, la Prefectura județului s'a ținut o bișruita recepție.

Toate autoritățile bisericești și civile — au exprimat sentimentele lor de lealitate și dragoste pentru Tron, Guvern și Țara Românească.

Serbarea s'a încheiat prin cuvântul domnului Gen. Al Bunescu, care, în alese cuvinte, își exprimă bucuria pentru spontana manifestație de credință în destinele țării și asigură că va depune la treptele Tronului sentimentele exprimate.

În după ameața acelei zile, în cadrul unei serbări culturale, aranjată în teatrul comunal Dl. inspector școlar Vasile Mioc a ținut o conferință despre însemnătatea zilei.

Despre ce să predicăm ?

21 Mai. Sf. Impărați și întocmai cu Apostolii, Constantin și Elena. Pornind dela cele cuprinse la Matei cap. 21 v. 43 vom vorbi despre strălucirea darului Evanghelic asupra umbrei legii, despre biruința strălucită a creștinismului în lume, despre libertatea bisericii lui Hristos venită în chip minunat prin cel dintâi împărat creștin, Constantin, care nu era din fiil poporului ales.

O eră nouă începe pentru neamul omenesc. Proclamându-se libertatea religiei creștine, societatea omenească se pune pe baze noi. Creștinii putând acum să ocupe orice oficiu în stat, moravurile de până aci a oamenilor se îmblânzesc.

Începând cu desființarea stărilor rușinoase pentru om, a sclăviei, se garantează libertatea personală, căsătoria devine un act sfânt, prin ce familia devine un factor de ordine și un izvor de virtuți pentru societate, așa dupăcum a arătat-o Hristos. Dragostea și cinstirea copiilor față de părinți și îngrijirea acestora pentru bunăcreșterea copiilor, sunt îndrumate de biserică după cuvântul și învățătura Domnului.

Cu un cuvânt, omenirea începe să viețuiască pe

temeluri sănătoase. Lumina lui Hristos luminează tuturor. Constantin a convocat cel dintâi sinod ecumenic, unde sau adus o mulțime de legiuri pentru organizarea vieții bisericești, pentru reglementarea raporturilor dintre credincioși și biserică, pentru curăția mărturisirii adevărilor de credință, hotărârile pe cari până azi se reazimă credința creștină.

În această uriașă activitate misionară, Constantin a fost îndemnat, ajutat și susținut de malca sa Elena, care pentru zelul ei neobosit întru cele Domn-zeești, a fost învrednicită să afle Crucea Mântuitorului și s'o ridice spre văzul lumii întregi.

Preamărim după cuvîntă pe celce Biserica l'a pus în rândul Apostolilor și îl punem ca exemplu de urmat, pentru cei mai mici ca și pentru cei mari. Urmând pilda lor, vom fi ferți de a se plini asupra noastră cele ce sau împlinit asupra lui Israel, după cuvîntul Mântuitorului (Mat. 21₄₃).

22 Mai, Dumineca Samaritencii. În legătură cu cele cuprinse în pericopa Evangheliei de azi — Ioan 4₅₋₄₂ — și gândindu-ne și la locurile dela Ioan 7₃₇₋₃₈, 6₃₅. I Corint. 10₄, vom vedea, că dupăcum există o sete trupească și una sufletească, există și băutura care potolește această sete, o beură trupească și alta duhovnicească. Este o apă moartă care potolește vremelnic setea trupului sortit morții — ca și cea din fântâna lui Iacob — și este o apă vie, pe care o dă Hristos Domnul spre viața de vecl.

Omul — ca oricum ar fi — însetează după adevăr, lumină și viață, iar pentru a-și potoli această sete, cei mai mulți alegă spre puturile lumii acestela, în cari s'a adunat tot ce ne-a lăsat timpul ca știință, artă, literatură, înțelepciune etc. Oricât ar sorbi însă cineva din aceste isvoare este tot sortit să moară ars de sete (Ierem. 2₁₃).

Există însă și isvorul apei vii, care potolește pe deplin setea. Mai mult chiar, celce bea din apa aceasta, ajunge el însuși un isvor, din care tâșnește și volul vieții vecinice.

Cine are și cine dă această apă? Răspunsul îl avem la Ioan 7₃₇.

Însetezi după odihnă? Iisus ți-o dă, (Mat. 11₂₈). Însetezi după iertare pentru multele tale fărădelegi? Prin Iisus o ai. (Ef. 1₇. I Ioan 2₉). Însetezi după o viață nouă? El ți-o dă, căci El este viața. (Ioan 11₂₅₋₂₆). Însetezi după cunoașterea drumului care duce la Tatăl? Mergi la Hristos. (Efes. 2₁₈. Ioan 10₉). Însetezi după răspuns la atâtea întrebări chinuitoare și nelămurite ce-ți frământă mintea și inima? Însetezi după adevăr și lumină? Hristos este și adevărul și lumina. (Ioan 8₁₂. Colos. 2₃). Mai pe scurt, putem spune cu apostolul că în Iisus Mântuitorul avem totul deplin. Colos. 2₁₀).

Pentru a se convinge oricine despre adevărul acestora, trebuie ca fiecare personal să se apropie de Iisus. El trebuie cunoscut, iubit, urmat și trăit intens și intern, nu numai extern în forme. (Ioan 4₂₁₋₂₄).

O, iubite creștine, — de-ai cunoaște darul lui Dumnezeu și pe Cel ce-ți grăiește în fiecare Duminică din sfântul potir — care singur îți poate potoli deplin setea sufletului, ai gusta și ai vedea că bun este Domnul. Ai afla un isvor de putere și de viață, fără de care lumea și tot ce-ti poate oferi ea, nu mai are nici o valoare. (Filip. 3₇₋₁₁).

Astfel viața care este în tine va fi și pentru alții un isvor de viață vecinică, fiind aduși mulți prin tine, la adevăratul isvor al apelor vii.

Cronică

De zece Mai — ridem și plângem, în suflelele noastre...

Intreit de mare și sfântă zi e *zece Mai*. De ea ni-i legată așezarea Dinastiei glorioase, în fruntea Țării (1866). De zece Mai s'a făcut proclamarea independenței politice de Stat (1877). Și tot de *zece Mai* se leagă și încoronarea primului Rege (1881), deschizându-se, larg, drumul dezvoltării de mai apoi a Statului și rotunjirii Neamului, între frontiere naturale și naționale.

De *zece Mai* legăm, în gândul și'n sufletul nostru, și această înfăptuire a Marelui-Uniri, a unității politice-naționale.

Cum n'am avea, deci, temeluri d'ajuns, să prăznuim?

„Aceasta e ziua, pe care a făcut-o Domnul, ca să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa“, — și de dânsa, — tot Neamul și totdeauna.

Dar, tocmai acum — la douăzeci de ani dela Marea-Unire a Românilor, — când ar fi trebuit să ne bucurăm mai mult de marea izbândă, bucuria aniversară ni-a fost covârșită de nespūsă jale după „cântărețul pătimirei noastre“...

„Doi ochi avea împăratul...“

„Dar de râdea cu unul, plângea cu celălalt“

(Poveste, 1914):

„Povestea minunată și tainică poveste“, a neîntrecutului bard național, o trăim astăzi, într'o nouă interpretare — râdem de bucuria izbândei visate *de El* și plângem amar *după El*, cu glasul prorocului:

„Căzut-a cununa capului nostru!..“

Sfânt „zece Mai“ și jalnic „zece Mai“, al nostru ești și scump ni ești, cu toată bucuria și durerea, pe cari ni le-ai adus astădată!...

*

De 10 Mai, din Marția trecută, Aradul și-a dat tributul recunoștinței.

Te-Deum-ul dela Catedrală a fost săvârșit cu mare sobor de preoți, în frunte cu I. P. Cuv. arhimandrit Dr. I. I. Suci, în asistența tuturor autorităților locale.

După sluibă dela catedrală a urmat defilarea Pre-militarilor și Armatei, în fața Primăriei, și recepțiile dela Prefectură.

Aradul și-a dat partea de înălțarea acestei sărbători naționale și la *Timișoara*, unde Te-Deum-ul obișnuit și celelalte manifestări au fost ridicate prin prezența P. Sf. Sale Părintelui episcop *Andrei*. S'a

satisfăcut prin această participare o dorință a Timișorenilor — autorități și credincioși, — dorință și participare, în afară de orice alta semnificație.

Moartea celui ce a fost Octavian Goga a surprins și îndurerat, mai adânc poate decât pe ori cari alții, pe slugitorii altarelor noastre. Fiul de preot ortodox din Rășinari, — care se desparte de această lume, cu degete înpletite în jurul Crucii, cu care și-a păstorit și binecuvântat tatăl său Iosif dela Rășinari turma credincioasă, — va trăi d'a pururi în sufletele noastre și 'n rugăciunile altarelor noastre.

Avem această tare incredințare, că nu se va găsi preot românesc care să aștepte, vr'odată sau dela cineva, poruncă sau măcar îndemn în sensul pomenirii Lui de-a pururi, în rugăciunile lor.

Ca un semn al simțămintelor noastre, a fost trimisă următoarea telegramă:

Doamnel Veturia Goga, București.

Cu sufletul cernit slăvim memoria celui ce a fost arhanghel al Neamului și Crainic vestirilor noastre.

În numele Asociației Preoțmei ardeleni, președinte:

Iconom Stravrofor Gh. Ciuhându

În semnul aceluiași pios omagiu s'a ținut, la parastasul din catedrala de aici, cuvântul P. C. Sale pr. *Florea Codreanu*, paroh și președinte de Secție în cadrele aceleiași Asociații.

Tot din același temei de pietate s'a aranjat în aceeași zi, din partea studenților Academiei noastre teologice, un festival, cu cuvânt de pomenire și recitări. Cu acest prilej a cuvântat, la împerejurări, I. P. C. Sa păr. rector Dr. T. Botiș.

Adunarea eparhială a arhiepiscopiei Sibului cum spuneam într'un număr recent adunarea aceasta s'a ținut în tradiționala „Dumineca Tomei“. Câteva note, sumare măcar, e necesar să despre ea.

S'a început prin discursul, de înalt nivel, al I. P. Sf. Sale Părintelui mitropolit, ca arhiepiscop. A dat anume explicația prelungirii mandatelor eparhiale și și-a exprimat teama de încercările în curs pentru modificarea legii de organizare bisericească. Alături de spornica activitate, reogândită și în rapoartele oficiale, s'a împărțit marea bucurie, că arhiepiscopia a obținut o înzestrare regală, egală cu 75% din ceea ce rămăsese așa numitel „universități săsești“, după expropriere. E vorba de cea mai mare danie, de care a putut avea parte, vr'odată, biserica noastră ardeleană, și ea se va administra sub numirea de „Fundatia Regele Carol al II-lea“.

Adunarea eparhială, care și-a exhaustat lucrările a doua zi, a fost un prilej de a și mărturisi obștea noastră creștinească ținerea cu tărie la organizația șaguniană. Arhiepiscop și reprezentanți ai Clerului și poporul s'au îmbărbătat reciproc în sensul acesta, ru-

gat fiind I. P. Sf. Sa să stăruie și pe mai departe pe același făgaș.

În această notă fugară ne restrângem la atâta numai. Atâta dacă mai adăogăm, că în locul P. C. Sale protopopul consilier-referent eparhial Dr. *Gheorghe Proca*, — cunoscut aici ca fost profesor al unora din noi la Școala teologică, — a fost trecut la pensie, din motiv de vârstă, aducându-și mulțumirile bine meritare ale Arhiepiscopului său. Iar la locul vacant a fost ales tânărul profesor dela Academia teologică din Sibiu, pr. *Spiridon Cădea*, cu alese studii de la universitățile din București, Atena, München.

O conferință despre sf. liturghie ortodoxă a fost ținută, în luna trecută, la Heidelberg, pentru o seamă de ascultători, între cari vreo 50 de preoți luterani, în pensie. Conferința, de care noi știam în prealabil, a fost ținută de un consilier bisericesc — cunoscut de altfel și citorilor noștri — d. Carol Arnold, născut în România și care n'a perdut legătura de dragoste către pământul acestei țări. D Sa ne scrie despre marea atenție cu care a fost ascultată conferința, mai ales de păstorii protestanți, cari nu cunoșteau liturghia ortodoxă, nici viața poporului nostru cea atât de strânsă de Biserica strămoșească și de sf. liturghie ortodoxă.

Așa se vede, s'a vorbit în conferință și despre raporturi speciale românești. În consecință se adaogă ideea: să sporim legăturile și de pe partea noastră, cu ceice se interesează de Biserica ortodoxă română, în Germania. „Studentii (ortodocși) să nu aibă teamă, că li se va fura credința. Nu mai sunt timpurile ca în secolele 16 și 17... Noi protestanții, din contră, putem să învățăm dela D Voastră: asta ar însemna mai mult respect pentru tradițiune și pentru rugăciune“, ne scrie, comentând, informatorul nostru conferențiar.

S'o nădăjduim, mai ales că d. consilier dela Heidelberg ni-a cerut material informativ și despre lucrurile din jurul persoanei Omului lui Dumnezeu, care e Petruche Lupu, despre care încă are de gând să țină o conferință la Heidelberg!

La Vălani, în B. hor, cu prilejul vizitației canonice a P. Sf. Sale Părintelui episcop Nicolae al Orăzii, a avut loc și botezul unui copilăș, Alexandru al lui Teodor Moghiș, fiind naș Majestatea Sa Regele, prin trimisul Său colonelul Florescu. Cinstea aceasta mare l a ajuns pe părintele copilășului, dăruit de Dumnezeu cu o mare familie. Trimisul regal a adus dela Augustul Naș și un dar de zece mii de Lei, — semn de prețuirea vieții creștinești în familie. Din partea femeilor române din Oradea, cari încă s'au reprezentat la acest botez, au fost dăruite părinților copilășului 30 metri de pânză.

Frumoase și meritate gesturi!

Mila creștinească la Milova. Ca urmare a apelului Comitetului misionar din parohia Milova, un credincios a procurat un potir în valoare de 1200 Lei; un altul icoana Invierii, argintată, în preț de 1500 Lei; un al treilea o copie cu 250 Lei, alții, 4 înși, un Antologhion 230 Lei, 2 buc. Acaftiste, și un tetrapod cu 350 Lei.

Preotul locului, la Florii, a anunțat credincioșilor sfințirea acestor obiecte, pentru ziua de Paști.

Solemnitatea praznicului s'a ridicat și prin însușirea celor prezenți, cari acompaniau răspunsurile liturgice, cântate de corul elevilor condus de învățătorul lor. Tot atunci s'au distribuit elevilor cărți de rugăciuni, ediția „Albina“.

Arătând preotul însemnătatea jefei și anunțând înființarea unui fond pentru înzestrarea sft. biserici cu icoanele necesare, credincioșii s'au dat la întrecere pentru a spori fondul, care, în prima zi chiar, a înregistrat însemnata sumă de 4790 Lei, afară de 3730 Lei contravaloarea obiectelor donate.

La sfârșitul liturghiei, preotul cetește avizul scris, imanat de un băiat, într'un plic, prin care o anonimă pune în vedere să comande un rând de odajdii luminoase pe seama bisericii.

La vecernie și a doua zi de Paști, mereu s'au anunțat dăruri diferite pentru majorarea fondului nou înființat. Venit-au și trei văduve, aducându-și dinarul lor.. fără șgomot și cu bună inimă.

Banii alunecați în tasuri, în cele două zile, au dat de peste una mie Lei, iar luminile necesare pe un an au fost asigurate prin cele aduse de milostivele femei, întru sănătatea familiilor lor.

Aci amintesc, că fondul pentru edificarea sft. biserici, azi în suma de 425,000 Lei, sa derivă tot din darnicia milovenilor. Aceasta sumă nu va fi ea mare, dar văzând situația foarte precară a enoriașilor — din cari o treime e compusă din romi — nu se poate trece ușor cu vederea peste spiritul lor de jertfă.

(Inv. Șirlanu)

Redacția adaogă: Adevărat! Tocmai de aceea publicăm și noi aceasta informație, în întreg cuprinsul ei, — bucuroși de străduința unora, ca de jertfa celorlalți, și de bunele raporturi — dintre preot și învățător — cari stau la baza acestei colaborări rodnice.

„Botez protestant“ (?) în Biserica ortodoxă ardeleană: e teza părintelui Andrei I. Eftimie din Lunca Bradului-Murăș. Pentrucă, adică, nu cufundăm, ci numai stropim „cu busuiocul muiat în apă“. De aceea, în primul loc, (dar mai sunt și alte motive: cravata la grumaz preoțesc, patrafir peste haină civilă..) — cităm: „...SUNTEM, iubite frate, și RĂMÂNEM protestanți.“

Cum și-o reglementa chiriaria respectivă costumul preoțesc e treaba ce-o privește; noi nu ne amestecăm. Dar, în privința botezului prin stropire, — îngăduiască-ni-se o nedumerire: Părintele din Lunca Bradului, a fost botezat prin cufundare ori prin „stropire“ numai? Căci, de are dreptate în rigorismul său și, totuș, s'o fi nămplat să fie numai stropit, era apodictic exclus dela botez, prin oarecare canon dela Neo-Cesarea! Și-atunci, ori să fi tăcut, ori să fie consecvent: iasă din preoția acestei Biserici „protestantizate“, ori.. reboteze-se!

Dar fie liniștit Sf. Sa, după spusele canonistului Milaș (Dreptul bisericesc, §171), care spune: „Biserica din contră n'a reprobato nici odată botezul prin stropire“. Asta dacă nu putea s'o știe părintele din Lunca-Bradului, trebuiau s'o știe ceice l-au găzduit în coloanele lor.

Așa se discută, la noi și! despre noi, uneori! Și nu i bine așa.

I. P. Sf. Sa mitropolitul Nicodim al Moldovei, cum citim în revista „Mitropolia Moldovei“, a îmbogățit literatura teologică cu o nouă lucrare, traducând, după F. V. Farrar, Primele zile ale Creștinismului, o vastă operă de 600 pagini în românește. Revista dă sumarul analitic al lucrării, cu titlul „In loc de pastorală“. O înregistrăm, de pe acum, și pe această roadă binecuvântată a activității cărturărești.. Și, pe deasupra, când te gândești că acest volum este numai începutul pentru alte trei volume cari vor urma imediat!

Adunarea eparhială a Hușilor, cum citim în revista „Cronica Hușilor“, încă a fost convocată pe „Dumineca Tomei“, ca cea dela Sibiu Practica ardeleană, cu întruniri eparhiale în Dumineca îndoinicului apostol, care a sfârșit o prin mărturisirea Divinității Mântuitorului, e mai plină de semnificație — administrativă și duhovnicească deopotrivă — de cât oricare alta Duminecă din rândul celor de după Paști. Așa ni-se pare, credem, pe bună dreptate!

Bisericii dela Maglavitul dumnezeieștilor arătări pe pământul românesc i-se vor pune, încurând, temeliile de mult așteptate de Petrahe Lupu și de toată suflarea românească dreptmăritoare. Planurile de zidirea bisericii au fost deja aprobate și vor începe lucrările, nu peste mult. E vorba de a se construi nu numai o biserică, ci și o mănăstire, camere pentru bolnavi, spital ș. a. De lucrul acesta se interesează și Majestatea Sa Regele, care și a dat deja învoirea pentru zidirea bisericii, din daniile strânse dela credincioși, pe locul dela „Buturugi“. Planurile sunt lucrate de arhitectul Ionescu-Berechet și poartă semnătura patriarhului și a lui Petrahe Lupu. Vestim acestea cu mare bucurie!

Bibliografii

Arhim. Scriban: *Datoria Preotului către limba bisericească*. (Biblioteca Bunului Păstor, No. 18). Sibiu, 1938. Are 31 pagini. Prețul 12 Lei. D'abia acum avem răgaz să remarcăm această nouă broșură din seria „Revistei Teologice“ dela Sibiu, care o dă gratuit abonaților săi, în mod anticipat, pentru anul de față. O încreștăm aci, cu cele 7 articole în materie, ale I. P. Cuv. arhimandrit mitrofor Iuliu Scriban, care nu-și uită, nici acum ca profesor universitar, de legăturile sale cu noi prin colaborarea sa veche la „Revista Teologică“. Il mulțumim și îndemnăm pe frații preoți, cari nu ar fi având-o, să se provață cu această broșură de folos, care dă cititorului încrederea în frumusețea, puterea și îndreptățirea graiului nostru bisericesc și astăzi, când atâția inși mai vor să ne stâlcească limba, cu maimnățirile lor după graiul străin..

Prof. O. Ghibu: *Ordinul Franciscanilor conventuali (minorii) din Transilvania*. Viața, organizația și activitatea lui.. pe baza documentelor confiscate de autoritățile românești. Vol. I București, 1938. Are 771 pagini, Prețul 300 Lei.

Prof. O. Ghibu: *Acelaș op.*, vol. II; pe baza corespondenței membrilor lui și a documentelor din arhiva Ordinului, a Ministerului Educației Naționale, a Ministerului Cultelor și a Ministerului de Externe român. Cu o introducere despre Personalitatea juridică a ordinelor călugărești catolice și cu concluziuni despre Politică religioasă a Statului român București, 1937. Pagini 103+363. Prețul 200 Lei.

Stăm, se vede, în fața unei noului opere de temeinică demascare și lămurire a unor greșeli în politica românească, de cari a putut profita, de aproape două decenii, elementele subversive ale Catolicismului inseparabil de politica și interesele maghiarismului.

Opera dlui prof. O. Ghibu o înregistrăm d'ocamdată, sumar, rămânând să ne ocupăm de dove-

zile și lămuririle sale, cu alt prilej, mai deaproape, mai ales fiindcă e vorba de un ord călugăresc *arădan*; documentele înseși, în mare parte, încă sunt din Arad.

Sperăm o reducere de preț a acestel valoroase lucrări, pentru toți cei ce le vor procura dela noi.

Dr. Andrei Buzdug: *Predici la toate Duminicile anului bisericesc.* Tipogr. eparhială a Clujului 1938. Are 246 pagini. Prețul 100 Lei.

Această serie de predici ale părintelui profesor dela Academia Teologică din Cluj, a fost examinată și publicată cu aprobarea Consiliului eparhial. Autorul, care are și manuale de religie, aprobate de Sf. Sinod pentru învățământul primar, se îndeletnicește, cum se vede, de aproape cu scrisul, în două direcții didactice. Noi i-am relevat, anul trecut, pe cealaltă serie de predici și-i relevăm volumul de față, în atenția celor ce doresc să l aibă.

Se poate procura dela autor, în Cluj, ori prin mijlocirea Librăriei noastre.

Informațiuni

Consiliul eparhial, de mai înainte convocat pe Joi în 12 Mai, pentru a examina rapoartele și de a face alle preparative necesare în vederea adunării eparhiale apropiate, s'a întrunit. Au participat consilierii referenți și ceilalți consilieri, după cum urmează: I P. C. arhim. Dr. I. I. Suci, iconomii stavrofori Dr. Gh. Ciuhandu, M. Păcățianu și Dr. T. Botiș; protopopii: consilier referent S. Tr. Seculin, Proc. Givulescu, D. Muscan, Tr. Vățianu, Dr. Patr. Țiucra, S. Stana, pr. Caius Turicu, precum și domnii: Dr. C. Iancu, Dr. M. Mărcu, Dr. I. Marșieu, Vintilă Popescu, Dr. Gh. Sârbu și Dr. E. Velicic.

Cu acest prilej, înainte de intrarea în ordinea de zi, după rostirea rugăciunii „Împărate ceresc” P. Sf. Sa Părintele episcop Andrei, a parental, în calde și simțite cuvinte, pe Marele profet al izbândirei noastre naționale, ceace s'a trecut și la procesul verbal. S'a păstrat o clipită de pioasă reculegere, după care s'a rostit un „Dumnezeu să-l odihnească cu Dreptii Săi”. După aceasta, au fost trecute rapoartele generale: cel al Consiliului plenar, ca și cele ale celor trei secții, dimpreună cu rapoartele speciale trebuitoare.

S'au discutat și alte chestii de ordin general, atribuite competenței secțiilor unite ale Consiliului eparhial.

După ora 12, toți membrii prezenți ai Consiliului eparhial au trecut la Catedrală, asistând la parastasul ținut acolo pentru sufletul Marelui Octavian Goga.

„Foaia Diecezană” (Nr. 19) a eparhiei Caransebeșului aduce învinuiri nedrepte Sibiuului și Aradului bisericesc, pe tema „episcopiei Timișorii și Caransebeșului”. Pentru a rămânea în nota obiectivității și demnității, cari se cer în prim loc organelor oficiale bisericești, avem o singură constatare, cu privire la Arad:

Aradul a rămas credincios și merge pe linia dreaptă, șaguniană, de a se înființa la Timișoara o episcopie proprie.

Dacă toți cei interesați din Banat ar fi

mers pe aceeași dreaptă linie și nu s'ar fi produs regretabila desbinare cunoscută, dintre bănățeni, episcopia Timișorii ar fi fost demult realizată.

Dar așa, cum astăzi stau lucrurile, cu desbinarea bănățenilor, pe care Aradul nici a provocat-o și nici a exploatat-o, ci numai o regretă, — să răspundă de ea și de urmări aceia, cari au pricinuit-o și o mențin, din motive cari le aparțin.

† Pr. Iustin Bojescu, paroh în Pobda, a adormit în Domnul, la 30 Aprile, fiind astrucat cu cuviință, în vârstă de 58 ani și după un serviciu pastoral de 32 ani.

Odihnească în pace!

Nr. 947/1937.

Comunicat

Liga „Temperanța” din București, Calea Griviței 64, care funcționează sub auspiciile și îndrumarea Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale, editează revista: „Temperanța”, organ de propagandă al Ligii, care apare odată pe lună. Abonamentul e de Lei 40 anual.

Scopul principal al Ligii este să ducă lupta contra beției, care face atâtea ravagii în rândurile populației noastre prin consecințele ei de ordin sanitar, social, moral și economic.

Alcolismul micșorează aportul social al unor pături întregi, el stă la origina criminalității, micșorează puterea de muncă și de viață a poporului.

Copiii din părinți bețivi sunt gâlcevitori și criminali și sfârșesc prin a înfunda pușcăriile.

Între marile preocupări și obligamente ale Bisericii noastre este și lupta contra beției.

Pentru aceste motive invităm Onor. Preoțimea să aboneze revista „Temperanța” făcând propagandă ca și credincioșii să o aboneze în interesul lor propriu.

Arad, la 5 Mai 1938

ss. † Andrei,
Episcop.

ss. M Păcățian,
consilier referent eparhial.

Publicațiune de licitație

Pe baza planurilor și a devizului, aprobate de Vener. Consiliu Eparhial, Consiliul Parohial din *Cicir*, publică licitațiune verbală pentru pictarea Bisericii, pe ziua de 21 Mai 1938 ora 15 în sala de învățământ, pe lângă următoarele condițiuni:

1) Nu se admit decât pictori și zugravi autorizați cu actele în regulă.

2) Prețul de strigare Lei 70.000.—iar vadiu 10%.

3) Spesele de deplasare privesc pe amatori.
Condițiuni detaliate la Oficiul Parohial, zilnic.

Pr. Mihai Morgovan
președinte.